

ძუძუს კიბოს გლობალური გავრცელების თავისებურებები, 2015¹

გამოყენებული შემოკლებები:

ASIR - Age-Standardized Incidence Rate - ასაკ-სტანდარტიზებული ავადობის მაჩვენებელი

ASDR - Age-Standardized Death Rate ასაკ-სტანდარტიზებული საკვდილიანობის მაჩვენებელი

YLL – Years of Life Lost - სიცოცხლის დაკარგული წლები

YLD – Years Lived with Disability - შრომის უუნაროდ გატარებული წლები

DALY – Disability Adjusted Life Lost - შრომის უუნარობით დაკარგული წლები

სდი – Socio-Demographic Index (SDI) - სოციალ-დემოგრაფიული ინდექსი (სდი - კომბინირებული ინდიკატორია და გამოთვლილია ერთ სულ მოსახლეზე შემოსავლის, განათლების დონისა და შვილების რაოდენობის მიხედვით).

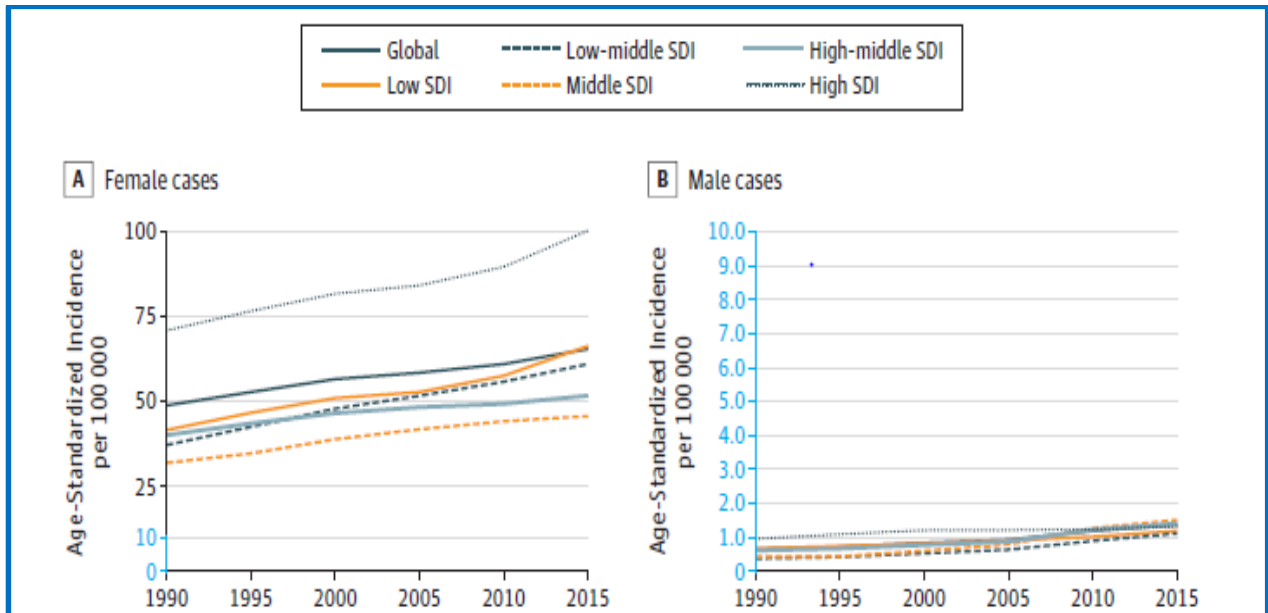
ძუძუს კიბო 2015 წელს 2.4 მილიონი ახალი შემთხვევით ყველაზე მაღალი ინციდენტობის მქონე ონკოლოგიური დაავადება იყო გლობალურად. აღნიშნული საერთო რაოდენობიდან მამაკაცებში მხოლოდ 44 000 შემთხვევა გამოვლინდა. 79 წლამდე ასაკში ძუძუს კიბოს განვითარების შანსი ყოველი 14 ქალიდან ერთს და ყოველი 603 მამაკაციდან ერთს ჰქონდა. ამასთან, ძუძუს კიბოს განვითარების რისკი განსხვავებული იყო სდი-ის მიხედვით, უმაღლესი რისკი გამოვლინდა მაღალი სდი-ის ქვეყნებში, სადაც ყოველი ცხრა ქალიდან ერთს, ხოლო ყველაზე მცირე შანსი საშუალო სდი-ის ქვეყნებში აღინიშნა, სადაც ყოველი 20 ქალიდან ერთს ჰქონდა დაავადების განვითარების რისკი აღნიშნულ ასაკობრივ ჯგუფში.

გლობალურად, ძუძუს კიბო ონკოლოგიურ დაავადებათა შორის ავადობის წამყვანი მიზეზი იყო ყველა სდი-ის ქვეყანაში (სულ 183 ქვეყანა), გარდა მაღალი და მაღალი-საშუალო სდი-ის ქვეყნებისა, სადაც მას მეორე ადგილი ეჭირა.

1990 წლიდან როგორც გლობალურად, ასევე სდი-ის ყველა ჯგუფის ქვეყნებში დაავადების ასაკ-სტანდარტიზებული მაჩვენებელი გაიზარდა (სურათი 1). 2005-2015 წლებში ASIR ქალთა შორის 12%-ით 58.5-დან 65.5-მდე გაიზარდა. ყველაზე დიდი, 26%-იანი მატება - 52.8-დან 66.4-მდე - დაბალი სდი-ის ქვეყნებში გამოვლინდა; მოსახლეობის ზრდისა (უკავშირდება ახალი შემთხვევების 13%-იანი მატება) და დაბერების (უკავშირდება ახალი შემთხვევების 15%-იანი მატება) გამო ახალმა შემთხვევებმა მსოფლიოში 43%-ით მოიმატა.

სურათი 1. ძუძუს კიბოს ასაკ-სტანდარტიზებული ავადობა 100 000 ქალზე და მამაკაცზე მსოფლიოში, 1990-2015

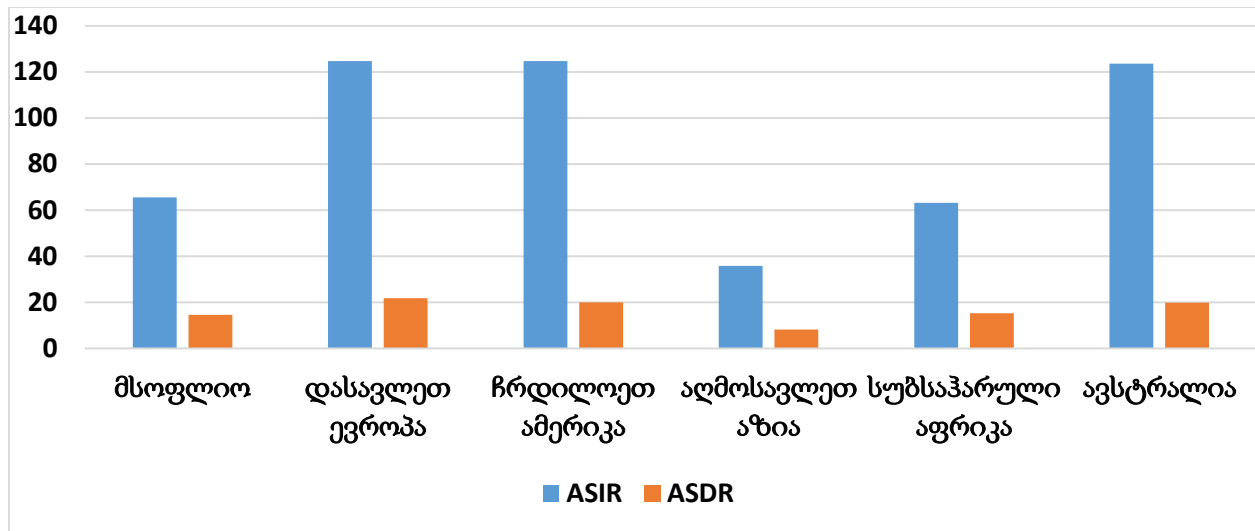
¹ Global, Regional, and National Cancer Incidence, Mortality, YLL, YLD, and DALI for 32 Cancer Groups, 1990 to 2015. A systematic Analysis for the GBD Study. *JAMA Oncol.* 2017; 3 (4):524-548

ძუძუს კიბო მსოფლიოს 115 ქვეყანაში კიბოთი გამოწვეული სიკვდილიანობის ერთ-ერთი წამყვანი მიზეზი გახლდათ. 2015 წელს ქალებში ძუძუს კიბოთი გამოწვეული სიკვდილიანობის 523 000 შემთხვევა, ხოლო მამაკაცებში - 10 000 შემთხვევა გამოვლინდა. აღნიშნული მაჩვენებლით კიბოთი გამოწვეული სიკვდილიანობის მიხედვით გლობალურად და დაბალი სდი-ის ქვეყნებში ძუძუს კიბო მეხუთე ძირითადი მიზეზი იყო, ხოლო დაბალ-საშუალო სდი-ის ქვეყნებში - მესამე წამყვანი მიზეზი.

2015 წელს ძუძუს კიბოს ASIR და ASDR ყველაზე დაბალი აღმოსავლეთ აზიაში, ხოლო ყველაზე მაღალი - მაღალი შემოსავლის მქონე ჩრდილოეთ ამერიკაში, დასავლეთ ევროპასა და ავსტრალიაში იყო (სურათი 2).

სურათი 2. ძუძუს კიბოს ასაკ-სტანდარტიზებული ავადობისა და სიკვდილიანობის მაჩვენებლები გლობალურად და რეგიონების მიხედვით მსოფლიოში, 2015

2015 წელს გლობალურად ძუძუს კიბომ 15.4 მილიონი DALY გამოიწვია, რომლის 88% YLL-ზე და 12% YLD-ზე მოდიოდა; 2005-2015 წლებში DALY-ის ასაკ-სტანდარტიზებული მაჩვენებელი 6%-ით შემცირდა, ყველაზე დიდი - 10%-იანი შემცირება მაღალი-საშუალო SDI-ის ქვეყნებში გამოვლინდა, ხოლო დაბალი SDI-ის ქვეყნებში ის 10%-ით გაიზარდა.

2005-2015 წლებში ძუძუს კიბო სტაბილურად მეხუთე ადგილზე რჩებოდა კიბოთი გამოწვეული YLL-ის მიხედვით (სურათი 3).

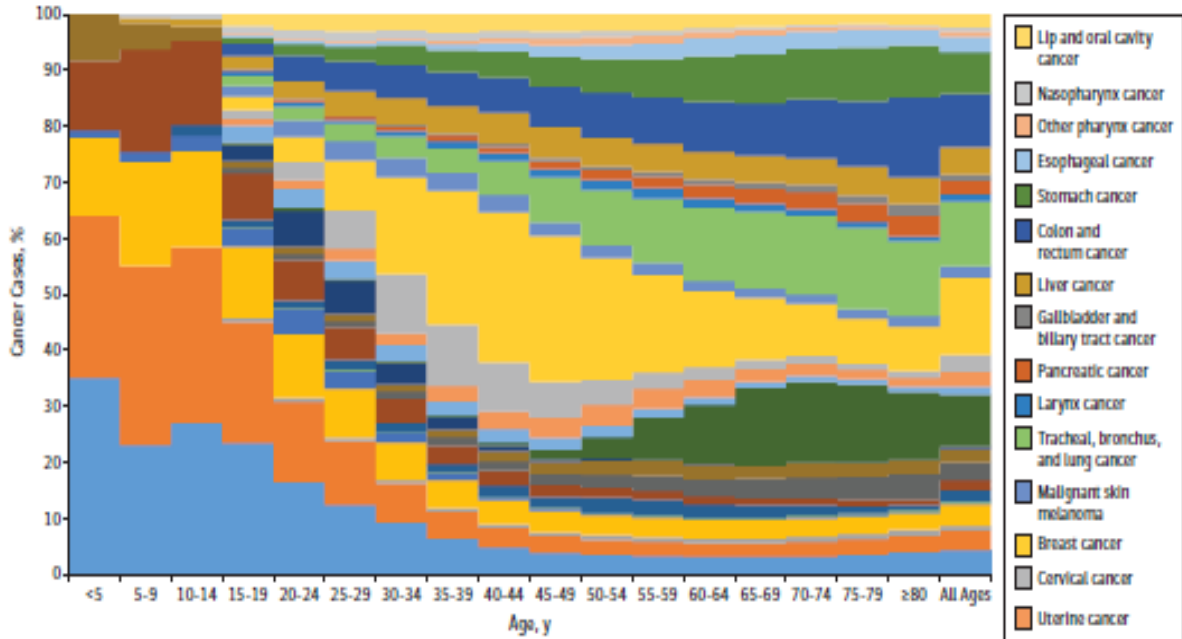
25-39 წლის ასაკში ძუძუს კიბო საშვილოსნოს ყელის კიბოსთან და სხვა ნეოპლაზმებთან ერთად ყველაზე გავრცელებული ონკოლოგიური დაავადებაა გლობალურად, ხოლო 39 წელს გადაცილებული მოსახლეობისთვის ძუძუს კიბო კვლავ ყველაზე გავრცელებული ონკოლოგიური დაავადებაა ტრაქეის, ბრონქებისა და ფილტვის, პროსტატისა და კოლორექტალური კიბოსთან ერთად (სურათი 4).

სურათი 3. სხვადასხვა ლოკალიზაციის კიბოს რიგიდობა სიცოცხლის დაკარგული წლების (YLL) აბსოლუტური რიცხვის მიხედვით მსოფლიოში, ორივე სქესი

2005		2015		Change in A-YLLs, % (95% CI)		Change in AS-YLL Rate, % (95% CI)	
Rank	Cancer	Cancer	Rank				
1	Tracheal, bronchus, and lung cancer	Tracheal, bronchus, and lung cancer	1	14.3 (10.8 to 18.9)	-11.5 (-14.2 to -8.0)		
2	Liver cancer	Liver cancer	2	4.6 (-1.6 to 15.4)	-16.9 (-21.6 to -8.8)		
3	Stomach cancer	Stomach cancer	3	-6.9 (-10.2 to -3.7)	-27.3 (-29.8 to -24.7)		
4	Colon and rectum cancer	Colon and rectum cancer	4	17.4 (14.8 to 20.2)	-8.9 (-10.8 to -6.8)		
5	Breast cancer	Breast cancer	5	17.2 (9.3 to 24.3)	-7.5 (-13.5 to -2.2)		
6	Leukemia	Leukemia	6	6.2 (2.5 to 9.9)	-8.0 (-11.1 to -4.9)		
7	Esophageal cancer	Esophageal cancer	7	-7.8 (-12.7 to -2.3)	-28.7 (-32.5 to -24.5)		
8	Brain and nervous system cancer	Pancreatic cancer	8	26.1 (23.2 to 29.0)	-2.8 (-4.9 to -0.6)	Rank increased	
9	Cervical cancer	Brain and nervous system cancer	9	13.0 (4.8 to 20.8)	-5.3 (-11.8 to 1.1)	Rank decreased	
10	Pancreatic cancer	Cervical cancer	10	2.3 (-4.4 to 10.8)	-18.6 (-24.0 to -12.0)	Rank decreased	
11	Non-Hodgkin lymphoma	Non-Hodgkin lymphoma	11	22.7 (10.3 to 30.4)	0.3 (-9.4 to 6.0)		
12	Acute lymphoid leukemia	Prostate cancer	12	25.9 (22.0 to 29.9)	-4.2 (-7.1 to -1.3)	Rank increased	
13	Acute myeloid leukemia	Acute lymphoid leukemia	13	3.8 (-2.1 to 9.6)	-6.4 (-11.5 to -1.3)	Rank decreased	
14	Prostate cancer	Acute myeloid leukemia	14	13.1 (7.8 to 18.0)	-3.1 (-7.4 to 0.9)	Rank decreased	
15	Ovarian cancer	Ovarian cancer	15	18.0 (13.1 to 22.9)	-7.5 (-11.3 to -3.9)		
16	Lip and oral cavity cancer	Lip and oral cavity cancer	16	27.5 (23.4 to 32.2)	-0.2 (-3.5 to 3.4)		
17	Bladder cancer	Kidney cancer	17	24.6 (19.7 to 29.0)	-1.5 (-4.9 to 2.0)	Rank increased	
18	Kidney cancer	Bladder cancer	18	17.9 (14.3 to 21.6)	-9.6 (-12.3 to -6.8)	Rank decreased	
19	Gallbladder and biliary tract cancer	Gallbladder and biliary tract cancer	19	6.7 (2.1 to 11.4)	-17.6 (-21.2 to -13.9)		
20	Larynx cancer	Larynx cancer	20	9.6 (6.3 to 13.2)	-15.1 (-17.6 to -12.3)		
21	Uterine cancer	Multiple myeloma	21	27.9 (22.8 to 32.5)	-1.0 (-4.8 to 2.3)	Rank increased	
22	Nasopharynx cancer	Uterine cancer	22	4.5 (-2.2 to 12.6)	-18.8 (-24.0 to -12.6)	Rank decreased	
23	Multiple myeloma	Nasopharynx cancer	23	5.5 (-2.5 to 12.0)	14.6 (-20.9 to -9.4)	Rank increased	
24	Other pharynx cancer	Other pharynx cancer	24	20.4 (14.7 to 25.9)	-6.7 (-11.0 to -2.4)		
25	Malignant skin melanoma	Malignant skin melanoma	25	19.1 (12.6 to 23.9)	-5.0 (-10.1 to -1.2)		
26	Chronic lymphoid leukemia	Chronic lymphoid leukemia	26	5.5 (-0.1 to 11.1)	-15.4 (-19.7 to -11.1)		
27	Chronic myeloid leukemia	Chronic myeloid leukemia	27	-9.4 (-13.3 to -4.9)	-25.4 (-28.5 to -21.9)		
28	Hodgkin lymphoma	Hodgkin lymphoma	28	-12.1 (-16.2 to -7.9)	-25.7 (-29.3 to -22.1)		
29	Thyroid cancer	Mesothelioma	29	28.6 (24.1 to 33.2)	1.9 (-1.6 to 5.3)	Rank increased	
30	Mesothelioma	Thyroid cancer	30	18.7 (8.3 to 24.8)	-7.1 (-15.0 to -2.3)	Rank decreased	
31	Testicular cancer	Testicular cancer	31	5.0 (-1.9 to 11.19)	-8.6 (-14.7 to -3.4)		

სურათი 4. სხვადასხვა ლოკალიზაციის კიბოს ასაკ-სპეციფიკური კონტრიბუცია კიბოს საერთო ავადობასა და სიკვდილიანობაში მსოფლიოში, ორივე სქესი, 2015

A Cancer Incidence

B Cancer Mortality

